

Çocuksuz Bireylerde Gebelik Öncesi Doğum Korkusu: Tanımlayıcı-Kesitsel Çalışma

Fear of Childbirth Prior to Pregnancy Among Childless Individuals: Descriptive Cross-Sectional Study

^{ID} Elif Yağmur GÜR^a, ^{ID} Betül UZUN ÖZER^b, ^{ID} Serap EJDER APAY^a

^aAtatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Erzurum, Türkiye

^bAmasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Amasya, Türkiye

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, çocuğu olmayan bireylerin gebelik öncesi doğum korkusunu belirlemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte olan araştırma, Nisan-Haziran 2021 tarihleri arasında 800 birey (389 kadın, 411 erkek) ile yürütülmüştür. Çalışmanın verileri Kişisel Bilgi Formu ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ) ile toplanmıştır. Google Formlar aracılığı ile çevrim içi toplanan verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik, one-way ANOVA, bağımsız gruplarda t-testi ve ki-kare kullanılmıştır. **Bulgular:** Kadın katılımcıların yaş ortalaması 23,09±3,24, erkeklerin ise 23,47±3,73 idi. Kadınların %69,9'u, erkeklerin %64,5'i üniversite mezunu/okuyan ve kadınların %55,3'ünün, erkeklerin %53,8'inin medeni durumu bekârdır. Hem kadın hem erkek katılımcıların büyük çoğunluğunun ekonomik durum algısı orta düzeyde (sırasıyla %62,0; %59,1) ve çekirdek aile yapısına sahiptir (sırasıyla %75,3; %73,2). Kadınların %85,6'sının, erkeklerin %87,6'sının gelecekteki doğum tercihi normal doğumdur. Kadınların büyük çoğunluğu (%81,0) ve erkeklerin %36,3'ü doğumdan korktuğunu ifade etmiştir. Kadınların, GÖDKÖ toplam puan ortalaması 40,25±11,04, erkeklerin ise 33,83±9,76 idi ve katılımcıların ölçek puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,0001). Katılımcıların gelecekteki doğum tercihi (kadın p=0,01, erkek p=0,004) ve doğum korkusu yaşama durumu (p=0,0001) ile ölçek puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. **Sonuç:** Bu çalışmada, her iki cinsiyet de (kadınlarda daha fazla) gebelik öncesi doğum korkusu yaşamaktadır.

ABSTRACT Objective: This study aims to determine the fear of childbirth prior to pregnancy among childless individuals. **Material and Methods:** This descriptive cross-sectional study was conducted with 800 individuals (389 females, 411 males) between April and June 2021. The data of the study were collected with the personal information form and the fear of childbirth prior to pregnancy scale. Descriptive statistics, one-way ANOVA, t-test for independent groups and chi-square were used in the analysis of data collected online via Google Forms. **Results:** In this study, the average age of female participants was 23.09±3.24 and 23.47±3.73 for men. 69.9% of women, 64.5% of men were university graduates/undergraduates 55.3% of women and 53.8% of men were single. The economic situation perception of the majority of both male and female participants was moderate (respectively 62.0%, 59.1%) and they had nuclear family structure (respectively 75.3%, 73.2%). The future birth preference of 85.6% of women and 87.6% of men is normal birth. Most of the women (81.0%) and 36.3% of the men sated that they are afraid of birth. The total mean score of the fear of childbirth prior to pregnancy scale for women is 40.25±11.04, and for men is 33.83±9.76, the difference between the participants' mean scale score is statistically significant (p=0.0001). A statistically significant difference was found between the participants' future birth preference (female p=0.01, male p=0.004) and fear of delivery (p=0.0001) and the scale mean score. **Conclusion:** In this study, both genders (more in women) have experienced pre-pregnancy fear of delivery.

Anahtar Kelimeler: Doğum korkusu; ebelik; erkek; gebelik öncesi; kadın

Keywords: Fear of birth; midwifery; men; pre-pregnancy; women

Doğum korkusu, gebelik öncesi, gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemlerde kadın sağlığını etkileyen ve kadınların; bebekleri, partnerleri, ailesiyle olan ilişkilerinde sorun oluşturabilen bir korkudur.¹

Bu dönemlerde bireyler; mutluluk, heyecan, endişe, korku gibi ambivalan duyguları ve tanımlayamadıkları birçok yeni duyguyu bir arada deneyimlemektedir.² Gebelerin değişen oranlarda (%6-48) doğum

Correspondence: Elif Yağmur GÜR

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Erzurum, Türkiye

E-mail: yagmur_8707@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 07 Jul 2021

Received in revised form: 16 Sep 2021

Accepted: 19 Sep 2021

Available online: 22 Sep 2021

2536-4391 / Copyright © 2022 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

korkusu yaşadığı belirtilmiştir.^{1,3,4} Hem kadın hem de ailesi için önemli olan bu konu üzerinde özellikle son yıllarda, literatürde kadınların yaşadıkları doğum korkusuna yönelik araştırmaların hız kazandığı görülmektedir.¹⁻⁴ Doğum korkusu, kadınların olduğu kadar erkeklerin de yaşamlarında değişikliğe sebep olan bir durumdur.¹ Henüz çocuk sahibi olmayan kadın ve erkek bireylerde ortaya çıkan primer doğum korkusuna yönelik çalışmalar da dikkat çekicidir.⁵⁻⁷

Doğuma ilişkin yaşanan korku, gebelikten kaçınmaya, gebeliğin sona erdirilmesine, doğum sürecinin ve ebeveyn-bebek bağlanmasının olumsuz etkilenmesine neden olabilmektedir.⁸ Aynı zamanda doğum korkusunun sezaryen oranları üzerinde de etkili olduğu, doğum korkusu yaşayan gebelerde planlı sezaryenin daha fazla tercih edildiği bilinmektedir.⁹⁻¹³ Doğum korkusu sadece gebelerde değil, bekâr genç kadın ve erkek bireylerde de yaşanabilmektedir.⁶ Literatürde konuya ilişkin yapılmış çalışmalar incelendiğinde, henüz evli olmayan genç bireylerin doğum ile ilgili korkularının olduğu ve sezaryen tercihinin yaşadıkları doğum korkusu ile ilişkili olduğu görülmüştür.^{7,14,15} Sezaryen oranlarının azaltılması için toplumumuzda sıkça karşılaştığımız doğuma ilişkin olumsuz ve yanlış yargıların, doğurganlık çağında bulunan evli veya bekâr tüm bireyleri etkilemesinin önüne geçilmelidir. Çözüm odaklı önerilerin geliştirilmesi ve toplumun bu konuda bilgilendirilmesi oldukça önemlidir. Bu anlamda, ebelerin cinsiyet farkı gözetmeksizin her bireyin doğum korkusu ile baş etmesine yardımcı olmada önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Ebeler, doğum korkusu ile baş edebilmek için gebelik oluşmadan önce bakım ve danışmanlık hizmetlerini yürütmeli ve hem kadının hem de yenidoğanın sağlığını korumalı ve geliştirmelidir.¹⁶ Bu anlamda, literatürde gebelerin yaşadıkları doğum korkusunu sorgulayan ve doğum korkusunu azaltmak için kullanılacak ebeler bakım uygulamalarına yönelik çalışmalar bulunmaktadır.^{17,18} Ancak gebelik oluşmadan önce her iki cinsiyetin de doğum korkusu yaşama durumlarını değerlendiren sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda ise genellikle kadınların deneyimledikleri doğum korkusunun ele alındığı, erkeklere yeterince yer verilmediği görülmektedir.^{19,20} Bu nedenle ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülerek planlanan bu çalışma

ile çocuğu olmayan kadın ve erkek bireylerde, gebelik öncesi doğum korkusunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma Tipi: Bu araştırma, kesitsel ve tanımlayıcı niteliktedir.

Araştırmanın Yer ve Zamanı: Bu araştırmanın verileri Nisan-Haziran 2021 tarihleri arasında Google Formlar aracılığı ile çevrim içi olarak toplanmıştır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, çocuğu olmayan kadın ve erkek bireyler oluşturmuştur. Araştırma örneklemini, çevrim içi veri toplama yöntemini içerdiği için örneklem hesaplaması yapılmadan kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak yukarıda belirtilen tarih aralığında araştırma kriterlerine uyan sosyal paylaşım sitesi (Facebook, Instagram) ve sosyal paylaşım ağı (WhatsApp) üzerinden ulaşılan 389 kadın 411 erkek toplam 800 bireyden oluşmaktadır. Araştırmaya alınma kriterleri:

- En az ilkokul mezunu olmak,
- Görsel ve zihinsel bir problemi olmamak,
- Sistemik/kronik/tanıması konulmuş psikiyatrik bir hastalığı olmamak,
- Daha önce gebelik deneyimi yaşamamak,
- Çocuk sahibi olmamak

Veri Toplama Araçları: Araştırma verilerinin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu ve Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (GÖDKÖ) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bu form, araştırmacılar tarafından hazırlanan katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile ilgili 13 sorudan oluşan bir formdur.

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği: GÖDKÖ, Stoll ve ark. tarafından geliştirilmiş, genç kadın ve erkeklerin gebelik öncesi doğum korkusunu ölçebilen, kişinin kendisi tarafından doldurulan bir ölçektir.²¹ Ölçeğin 2018 yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.²⁰ Ölçek genç kadın ve erkeklerin doğum korkusuna en çok neden olan boyutlarını içermektedir; doğum ağrısı, kont-

rol kaybı, doğum ağrısı ve doğumla baş edememe, komplikasyonlar ve geri dönüşümü olmayan fiziksel hasarlar. On maddeden oluşan ölçekteki yanıtlar 1'den 6'ya kadar numaralandırılmış olup, 6'lı likert tiptedir. Ölçekte minimum puan 10, maksimum puan 60'dır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,86 idi.²⁰ Bu araştırmada, ölçeğin Cronbach alfası kadınlar için 0,90, erkekler için 0,86 idi.

Verilerin Toplanması: Veriler sosyal paylaşım sitesi (Facebook, Instagram) ve sosyal paylaşım ağı (WhatsApp) kullanılarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Google Formlar ile çevrim içi anket olarak toplanmıştır. Çevrim içi anket formunu doldurmak için açan katılımcı, araştırmaya katılmak üzere gönüllü olur formunu onayladıktan sonra anket formunu görüntüleyebilmiştir. Onay vermeyenler ise araştırma dışı bırakılmıştır. Veri toplama araçları çevrim içi veri tabanında "bir aktif" olarak tutulmuş ve aynı IP numarasından tek kişinin yanıtlanmasına imkân tanınmıştır. Anket doldurma süresi yaklaşık 7 dk olarak saptanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Çalışmada elde edilen veriler %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde SPSS (versiyon 22.0) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, tanımlayıcı istatistik, bağımsız gruplarda t-testi, one-way ANOVA, ki-kare ve Cronbach alfa güvenilirlik analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Güçlükleri ve Sınırlılıkları: Araştırmacılar ve katılımcılar yüz yüze gelmediği için veri toplama aşamasının daha objektif olması çalışmanın güçlü yönüdür. Araştırmanın sadece araştırma kapsamındaki katılımcılara genellenmesi, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

ARAŞTIRMANIN ETİK İLKELERİ

Katılımcılara araştırmanın amacı, kişisel bilgilerin talep edilmeyeceği, istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları ve yanıtlarının araştırmanın amacı dışında hiçbir amaç için kullanılmayacağı, araştırmanın başında çevrim içi form üzerinde açıklanmış ve bunu onaylayarak kabul edenler çevrim içi formu doldurmuşlardır. Araştırmanın tüm basamakları Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun yürü-

tülmüştür. Araştırmaya başlamadan önce Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan (No: B.30.2.ATA.0.01.00/81, Tarih: 15.04.2021) onay alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırması **Tablo 1**'de sunulmuştur. Yaş ortalaması kadınların $23,09 \pm 3,24$, erkeklerin $23,47 \pm 3,73$ idi. Kadınların %69,9'u, erkeklerin %64,5'inin eğitim düzeyi üniversite mezunu/okuyan, kadınların %55,3'ü erkeklerin %53,8'i bekâr, kadınların %54,8'i erkeklerin %55,2'si çalışan ve kadınların %58,9'u erkeklerin %66,4'ü il merkezinde yaşamaktadır. Hem kadın hem erkek katılımcıların büyük çoğunluğunun sosyal güvencesi (sırasıyla %74,6, %73,2) olup, ekonomik durum algısı orta düzeyde (sırasıyla %62,0, %59,1) ve çekirdek aile yapısına sahiptir (sırasıyla %75,3, %73,2). Kadınların %85,6'sının, erkeklerin %87,6'sının gelecekteki doğum tercihi normal doğumdur. Kadınların büyük çoğunluğu (%81,0) erkeklerin ise %36,3'ü doğumdan korktuğunu ifade etmiştir.

Katılımcıların cinsiyete göre tanıtıcı özellikleri karşılaştırıldığında, kadın ve erkeklerin (doğumdan korkma durumları hariç) tanıtıcı özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 2'de kadın ve erkek katılımcıların, GÖDKÖ toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması verilmiştir. Kadınların GÖDKÖ toplam puan ortalaması $40,25 \pm 11,04$, erkeklerin $33,83 \pm 9,76$ olup, katılımcıların GÖDKÖ puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p = 0,0001$).

Katılımcıların tanıtıcı özelliklerine göre GÖDKÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması incelendiğinde, her iki cinsiyetin tanıtıcı özellikleri (gelecekteki doğum tercihi ve doğumdan korkma durumu hariç) ile GÖDKÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$) (**Tablo 3**).

Katılımcıların gelecekteki doğum tercihi ile GÖDKÖ puan ortalaması karşılaştırıldığında, gelecekte normal doğum tercih eden kadınların GÖDKÖ puan ortalaması $39,70 \pm 11,15$, sezaryen tercih eden-

TABLO 1: Katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin karşılaştırılması.

Özellikler	Kadın (n=389)		Erkek (n=411)		Test ve p değeri
	$\bar{X}\pm SS$		$\bar{X}\pm SS$		
Yaş	23,09±3,24		23,47±3,73		t=1,52 p=0,12
	n	%	n	%	
Eğitim düzeyi					
İlköğretim mezunu	27	6,9	30	7,3	X ² =2,92
Lise mezunu	90	23,2	116	28,2	p=0,23
Üniversite mezunu veya hâlen okuyan	272	69,9	265	64,5	
Medeni durum					
Evli	174	44,7	190	46,2	X ² =0,18
Bekâr	215	55,3	221	53,8	p=0,67
Çalışma durumu					
Çalışan	213	54,8	227	55,2	X ² =0,01
Çalışmayan	176	45,2	184	44,8	p=0,89
Yaşanılan yer					
İl	229	58,9	273	66,4	X ² =4,89
İlçe	108	27,8	94	22,9	p=0,08
Köy	52	13,3	44	10,7	
Sosyal güvence varlığı					
Var	290	74,6	301	73,2	X ² =0,17
Yok	99	25,4	110	26,8	p=0,67
Ekonomik durum algısı					
İyi	113	29,0	133	32,4	X ² =1,03
Orta	241	62,0	243	59,1	p=0,59
Kötü	35	9,0	35	8,5	
Aile tipi					
Çekirdek	293	75,3	301	73,2	X ² =0,45
Geniş	96	24,7	110	26,8	p=0,50
Gelecekteki doğum tercihi					
Normal doğum	333	85,6	360	87,6	X ² =0,68
Sezaryen	56	14,4	51	12,4	p=0,40
Doğum eyleminden korkma durumu					
Korkuyor	315	81,0	149	36,3	X ² =164,09
Korkmuyor	74	19,0	262	63,7	p=0,0001

lerin 43,53±9,78; partneri/eşi için gelecekte normal doğumu tercih eden erkeklerin GÖDKÖ puan ortalaması 33,32±9,44, sezaryen tercih edenlerin 37,49±11,17 idi. Her iki cinsiyet için gelecekteki doğum tercihi ile GÖDKÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır (sırasıyla p=0,01, p=0,004). Bunun yanında kadınlar (43,53±9,78), erkeklere (37,49±11,17) göre gelecekteki doğum şeklinin sezaryen olmasından daha çok korkmaktadır.

TABLO 2: Katılımcıların Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

	GÖDKÖ	Test ve p değeri
Kadın	40,25±11,04	t=8,71 p=0,0001
Erkek	33,83±9,76	

GÖDKÖ: Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği.

Araştırma kapsamındaki katılımcılardan, doğumdan korkan kadın ve erkeklerin GÖDKÖ puan ortalaması (kadın: 43,01±8,96; erkek: 40,48±9,91),

TABLO 3: Katılımcıların tanıtıcı özelliklerine göre Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması.

Özellikler	Kadın X̄±SS	Erkek X̄±SS
Eğitim durumu		
İlköğretim mezunu	35,85±10,48	35,20±12,93
Lise mezunu	39,63±9,37	34,16±10,00
Üniversite mezunu/okuyan	40,89±11,51	33,54±9,25
Test ve p değeri	KW=2,02, p=0,15	F=0,47, p=0,62
Medeni durum		
Evli	40,55±10,43	33,83±10,03
Bekâr	40,00±11,52	33,84±9,53
Test ve p değeri	t=0,48, p=0,62	t=0,01, p=0,98
Çalışma durumu		
Çalışan	40,77±11,02	34,03±9,39
Çalışmayan	39,63±11,05	33,59±10,20
Test ve p değeri	t=1,01, p=0,31	t=0,46, p=0,64
Yaşanılan yer		
İl	41,10±10,61	33,78±9,35
İlçe	39,38±10,96	34,60±10,44
Köy	38,30±12,77	32,54±10,76
Test ve p değeri	F=1,82, p=0,16	F=0,68, p=0,50
Sosyal güvence varlığı		
Var	40,07±10,99	34,17±9,88
Yok	40,76±11,22	32,92±9,39
Test ve p değeri	t=0,53, p=0,59	t=1,14, p=0,25
Ekonomik durum algısı		
İyi	40,41±11,37	34,12±9,56
Orta	40,37±10,72	33,97±9,59
Kötü	38,91±12,30	31,80±11,53
Test ve p değeri	F=0,28, p=0,75	F=0,84, p=0,45
Aile tipi		
Çekirdek	40,13±11,14	33,78±9,73
Geniş	40,60±10,77	33,99±9,86
Test ve p değeri	t=0,53, p=0,42	t=0,19, p=0,84
Gelecekteki doğum tercihi		
Normal Doğum	39,70±11,15	33,32±9,44
Sezaryen	43,53±9,78	37,49±11,17
Test ve p değeri	t=2,41, p=0,01	t=2,87, p=0,004
Doğumdan korkma durumu		
Korkuyor	43,01±8,96	40,48±9,91
Korkmuyor	28,50±11,36	30,06±7,37
Test ve p değeri	t=11,87, p=0,0001	t=12,11, p=0,0001

korkmayanlara (kadın: 28,50±11,36; erkek: 30,06±7,37) göre daha yüksektir. Her iki cinsiyette yer alan katılımcıların doğumdan korkma durumu ile

GÖDKÖ puan ortalaması arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0,0001).

TARTIŞMA

Gebelik ve doğum, neşe ve tatminden kaygı ve korkuya kadar her türlü duyguyu içeren çok boyutlu süreçlerdir.²² Bu duygular sadece gebe ve eşlerinde değil çocuğu olmayan bireylerde de hayal edildiğinde yaşanabilmektedir. Bu çalışmada henüz çocuğu olmayan kadın ve erkek bireylerin, gebelik öncesi doğum korkusu yaşama durumları değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, kadınların büyük çoğunluğu erkeklerin ise yarısından azı doğumdan korkmaktadır. Benzer şekilde Onchonga'nın çiftlerin gebelik döneminde yaşadıkları doğum korkusunu incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında, sadece gebe kadınların değil eşlerinin de doğum korkusu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.²³ Bergström ve ark. yaptıkları bir çalışmada, doğum korkusu yaşayan erkeklerin doğumu korkutucu olarak algıladıklarını, olumsuz deneyimlediklerini tespit etmiştir.²⁴ Bu çalışmada, kadınların GÖDKÖ puan ortalaması erkeklerden fazla olsa da doğumdan korkan kadın ve erkeklerin GÖDKÖ puan ortalamaları birbirine yakındır. Bu sonuçlara dayanarak, sadece kadınların değil; gebelik, doğum ve doğum sonu süreçlerde desteğine sıkça ihtiyaç duyulan erkeklerin de doğum korkusu yaşama durumlarının değerlendirilmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Normal doğum, insan doğasına en uygun doğum şeklidir.^{25,26} Dünyada ve ülkemizde normal doğum oranının azalması ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü [Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD)] ülkeleri arasında Türkiye'nin en yüksek sezaryen oranına (%53,1) sahip olduğu gerçeği, sezaryen oranlarının endişe verici düzeyde arttığını göstermektedir.²⁷ Stoll ve ark.nın, 8 OECD ülkesinde henüz doğum yapmamış genç kadınların sezaryen tercihlerini incelediği çalışmasında, her 10 genç kadından birinin sezaryen ile doğumu tercih ettiği saptanmıştır.¹⁴ Bu çalışmada ise kadın ve erkeklerin büyük çoğunluğunun gelecekteki doğum şekli tercihinin normal doğum olduğu görülmektedir. Çalışmanın sonucuna benzer olarak Aksu ve Özsoy'un ve Kadioğlu ve Şahin'in üniversitede öğrenim

gören kız öğrencilerle yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin çok az bir kısmının gelecekte sezaryen ile doğum yapmayı düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.^{5,28} Genç bireylerin normal doğum yapmak istemeleri, ülkemiz gelecek verileri için umut verici olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmadaki katılımcıların yarısından fazlasının eğitim düzeyi üniversite mezunu/okuyan statüdedir. Eğitim düzeyindeki artışın bireylerin farkındalıklarını artıran, maternal ve fetal sağlık için gereksiz müdahalelerden kaçınma bilinci ile doğala ve en iyiye yönelmeyi sağlayan bir parametre olduğu söylenebilir. Böylece bireyler farkındalıkları ve bilgi düzeyleri arttıkça, hem anne hem de bebek açısından normal doğumun önemini kavrayabilecek, sezaryene yönelmeye neden olan faktörlere yönelik uygun önlemler alabilecektir. Her ne kadar literatürde bunun aksini savunan nitelikte çalışmalar yer alsa da eğitim seviyesindeki artış ile bireylerin normal doğuma yönelimlerinin artabileceği söylenebilir.^{25,29} Bu düşünceyi destekler nitelikte literatürde gebelik döneminde eğitim alan ve almayan kadınların karşılaştırıldığı bir çalışmada, eğitim alanların daha fazla doğum korkusu yaşamalarına rağmen çok az bir kısmı sezaryen doğum yapmıştır.¹⁸ Genç bireylerin konu hakkında doğru bilgiye sahip olması, gelecekte doğum şekli tercihlerinde özellikle karar verme süreçlerinde önemli rol oynamaktadır. Doğru bilgi edinmek kadar doğru bilgiye doğru kişilerden ulaşabilmek ve eşyle birlikte sürece dâhil olmak oldukça önemlidir. Nitekim doğuma hazırlık kursuna katılan gebelerin, doğum şekli tercihlerinin incelendiği bir çalışmada, katılımcıların çoğunluğu normal doğum yapmak istediklerini, gebelerin yarısından fazlasının kararlarını sağlık personeli ve eşleri ile birlikte verdikleri belirtilmiştir.¹³ Norveç'te kadınların yaşadıkları doğum korkusunun yaygınlığının değerlendirildiği bir çalışmada, kadınların %12'sinin doğum korkusu yaşadıkları ve doğum korkusu yaşayan kadınların sadece %24,9'unun bir sağlık kurumundan danışmanlık aldığı tespit edilmiştir.³⁰ Bu sonuçlar, toplumun normal vajinal doğuma teşvik edilmesinde, doğum ve doğum şekli konusunda yeterli bilgilendirme ve danışmanlık hizmetlerinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha vurgulamıştır. Bu anlamda prekonsepsiyonel ve prenatal bakım hizmetlerinin primer sorumlusu olan ebeler danışmanlık rolleri ile sadece gebe kadın ve

eşlerini değil, toplumun geleceğini oluşturan genç bireyleri de bilgilendirmelidir. Bilgilendirme eğitim ve danışmanlık hizmetleri, doğum şekli tercihini normal doğum olarak şekillendirmeye yardımcı ve doğum korkusunu azaltıcı olabilir. Akın ve ark.nın yaptıkları çalışmada, gebelerin herhangi bir eğitim almadan önceki doğum korkusu düzeyleri, eğitimden sonraya göre anlamlı yüksektir.³¹ Bir başka çalışmada da öğrencilerin eğitimden önce gebelik öncesi korku ölçek puan ortalaması, eğitim sonrasına oranla yüksek bulunmuştur.⁶ Bu çalışmalardan farklı olarak Bıyık ve Aslan'ın çalışmasında ise gebelik döneminde eğitim alanların doğum korkusu, eğitim almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.¹⁸ Edinilen bilgi doğumun bilinmezliğinden kaynaklanan korku ve anksiyeteyi azaltmış ama öğrenilen bilgilerle olası maternal ve fetal riskler düşünüldüğünde korku artmış olabilir.

Gebelik öncesi dönemde yaşanan doğum korkusunun, bireylerin doğum şekli tercihlerinde etkili olduğu bilinen bir gerçektir.^{11,18,32} Avrupa, Avustralya ve ABD'de olduğu gibi ülkemizde de artan sezaryen nedeninin özellikle kadınların yaşadıkları doğum korkusu olduğu bilinmektedir.^{5,33,34} Bu çalışmada, gelecekte sezaryeni tercih edecek kadınların ve gelecekte eşi için sezaryeni tercih edecek erkeklerin daha fazla doğum korkusu yaşadıkları görülmüştür. Benzer olarak literatürde yapılan çalışmalarda çeşitli sebeplerle yaşanan doğum korkusunun genç kadınları sezaryen ameliyatına yönelttiği, doğum korkusunun normal doğumun süresini uzattığı ve sezaryen riskini artırdığını, doğum korkusu yaşayan erkeklerin doğumu korkutucu olarak algıladıklarını, olumsuz deneyimlediklerini tespit etmiştir.^{5,10,14,24,35} Çalışmalardan elde edilen verilerin literatür ile uyumlu olduğu, ayrıca elde edilen verilerin doğum korkusunun, bireylerin doğum şekli tercihlerinde etkili olduğu ve sezaryen oranlarını artırıcı bir faktör olduğu görüşlerini de desteklediği söylenebilir.^{9,11} Doğum korkusu nedeniyle gelecekte sezaryene yönelecek olan kadın ve erkeklere etkin ve kaliteli eğitimler verilerek, normal doğuma teşvik edilmeleri gerektiği düşünülmektedir.

SONUÇ

Günümüzde henüz çocuğu olmayan, gebelik ve doğumu deneyimlememiş genç kadın ve erkeklerin gelecekteki doğum şekli tercihlerinde kararsız oldukları,

çevredeki rol modeller ve sosyal medyada yer alan görüşlerden sıklıkla etkilendikleri özellikle de doğum korkusu yaşadıkları düşünülmektedir. Bu çalışmada da henüz çocuğu olmayan kadın ve erkeklerin çoğunlukla gelecekte normal doğumu tercih ettikleri, kadınlarda daha fazla olmakla beraber her iki cinsiyetin de doğumdan korktukları tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen en anlamlı sonuç ise gelecekte sezaryeni tercih eden kadınların ve gelecekte eşi için sezaryeni tercih eden erkeklerin, daha yoğun doğum korkusu yaşadıklarıdır. Bu çalışmadan elde edilen verilerin, artan sezaryen oranlarının azaltılması ve doğum korkusu yaşayan kadın ve erkek bireylere yaklaşımın nasıl olması gerektiği konusunda gerek yapılması planlanan araştırmalara gerekse yasalarla düzenlenecek sağlık bakım uygulamalarına yol gösterici olabileceği öngörülmektedir. Çünkü evli-bekâr ayrımı gözetmeksizin üreme çağındaki tüm bireylerin alanında uzman sağlık profesyonelleri tarafından kaliteli ve nitelikli bir şekilde bilgilendirilmesi, gelecekte doğum şekli tercihlerinde sağlıklı ve bilinçli bir şekilde karar vermelerinde etkili olacaktır. Üreme çağındaki bireylerin sağlığının korunması ve geliştirilmesinde, ebelerin önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ebeler, toplumu doğum konusunda bilgilendirerek normal doğumun yaygınlaşmasını sağlamalıdır. Günümüzde normal doğum hakkında sosyal medyada yer alan bilgi kirliliği de unutulmamalıdır. Bu anlamda konuyla alakalı sağlıklı ve doğru bilgiyi içeren kamu spotlarının, sosyal medya ve televizyonda yaygınlaştırılması önerilebilir.

Doğum korkusu, kadın ve erkeklerin gebelik ve doğum deneyimlerinin yanı sıra ebeveynliğe uyumlarını etkileyen oldukça ciddi bir problemdir. Bu problemle baş etmede yapılacak her türlü eğitimin ve özellikle doğuma hazırlık sınıflarının etkili olduğu bilinmektedir. Ülkemizde henüz çocuğu olma-

yan bireylere yönelik eğitimler bulunmasa da son zamanlarda gebe ve eşlerinin birlikte katıldığı doğuma hazırlık sınıfları yaygınlaşmaktadır. Sağlık bakım hizmeti sağlayıcıları içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahip olan ebeler, henüz çocuğu olmayan bireylerin de yaşadıkları doğum korkusunu ele almalıdır. Bu doğrultuda, ülke genelinde sağlık kuruluşlarında bu bireylerin danışmanlık hizmeti alabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılmasının ve ebelerin de bu konuda bilgilendirilmesinin önemli bir adım olacağı düşünülmektedir. Ayrıca literatürde erkeklerin yaşadıkları doğum korkusunu içeren çalışmaların azlığı dikkat çekicidir. Bu kapsamda farklı örneklem grupları ile hem kadın hem de erkeklerin yer aldığı çalışmaların yapılması önerilebilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Elif Yağmur Gür; **Tasarım:** Elif Yağmur Gür, Serap Ejder Apay; **Denetleme/Danışmanlık:** Elif Yağmur Gür, Serap Ejder Apay; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Betül Uzun Özer, Elif Yağmur Gür; **Analiz ve/veya Yorum:** Serap Ejder Apay; **Kaynak Taraması:** Betül Uzun Özer, Elif Yağmur Gür; **Makalenin Yazımı:** Betül Uzun Özer, Elif Yağmur Gür; **Eleştirel İnceleme:** Elif Yağmur Gür, Serap Ejder Apay.

KAYNAKLAR

1. Nilsson C, Hessman E, Sjöblom H, Dencker A, Jangsten E, Mollberg M, et al. Definitions, measurements and prevalence of fear of childbirth: A systematic review. BMC Pregnancy and Childbirth. 2018;18(1):1-15. [Crossref] [PubMed] [PMC]
2. Kızırlamak A, Başer M. The effect of education given to primigravida women on fear of childbirth. Appl Nurs Res. 2016;29:19-24. [Crossref] [PubMed]
3. Karabulut Ö, Coşkuner Potur D, Doğan Merih Y, Cebeci Mutlu S, Demirci N. Does antenatal education reduce fear of childbirth? Int Nurs Rev. 2016;63(1):60-7. [Crossref] [PubMed]

4. Lazoğlu M, Apay SE. Does fear of giving birth impact the self-efficacy perceptions of a pregnant woman? *Eastern Journal of Medical Sciences*. 2018;3(4):70-5. [\[Crossref\]](#)
5. Kadioğlu M, Sahin NH. Üniversite öğrenen cillerinin doğum şekline yönelik görüşleri, tercihleri ve etkileyen faktörler [University students' views and preferences on delivery type and their affecting factors]. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*. 2019;5(2):43-69. [\[Link\]](#)
6. Güleç Şatır D. Hemşirelik öğrencilerinde doğum ve ebeveynliğe hazırlık dersinin doğum korkusu ve travmatik doğum algısına etkisi [The effect of preparing for birth and parenting course on childbirth fear and traumatic childbirth perception in nursing students]. *Journal of Higher Education&Science*. 2020;10(3):423-28. [\[Link\]](#)
7. Weeks FH, Sadler M, Stoll K. Preference for caesarean attitudes toward birth in a Chilean sample of young adults. *Women Birth*. 2020;33(2):e159-e165. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
8. Alehagen S, Wijma B, Wijma K. Fear of childbirth before, during, and after childbirth. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2006;85(1):56-62. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
9. Storksen HT, Eberhard-Gran M, Garthus-Niegel S, Eskild A. Fear of childbirth; the relation to anxiety and depression. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2012;91(2):237-42. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
10. Sydsjö G, Angerbjörn L, Palmquist S, Bladh M, Sydsjö A, Josefsson A. Secondary fear of childbirth prolongs the time to subsequent delivery. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2013;92(2):210-4. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
11. Larsson B, Karlström A, Rubertsson C, Hildingsson I. The effects of counseling on fear of childbirth. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2015;94(6):629-36. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
12. Ryding EL, Lukasse M, Parys AS, Wangel AM, Karro H, Kristjansdottir H, et al; Bidens Group. Fear of childbirth and risk of cesarean delivery: a cohort study in six European countries. *Birth*. 2015;42(1):48-55. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
13. Bülbül T, Özen B, Çopur A, Kayacık F. Gebelerin doğum korkusu ve doğum şekline karar verme durumlarının incelenmesi [Investigation the fear of labor and decision making about delivery type in pregnant]. *Journal of Health Sciences*. 2016;25(3):126-30. [\[Crossref\]](#)
14. Stoll KH, Hauck YL, Downe S, Payne D, Hall WA; International Childbirth Attitudes- Prior to Pregnancy (ICAPP) Study Team. Preference for cesarean section in young nulligravid women in eight OECD countries and implications for reproductive health education. *Reprod Health*. 2017;14(1):116. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
15. Kapisız Ö, Karaca A, Özkan FS, Savaş HG. Hemşirelik öğrencilerinin doğum algısı [Perceptions of nursing students regarding childbirth]. *J DU Health Sci Inst*. 2017;7(3):156-60. [\[Link\]](#)
16. International Confederation of Midwives (ICM) [Internet]. [Erişim tarihi: 21.03.2022]. International definition of the midwife. Erişim linki: [\[Link\]](#)
17. Moghaddam Hosseini V, Nazarzadeh M, Jahanfar S. Interventions for reducing fear of childbirth: A systematic review and meta-analysis of clinical trials. *Women Birth*. 2018;31(4):254-62. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
18. Bıyık İ, Aslan MM. Gebelikte eğitimin doğum korkusu ve sezaryen oranlarına etkisi [The effects of antenatal education on fear of childbirth and cesarean rates]. *Kocaeli Med J*. 2020;9(2):77-82. [\[Crossref\]](#)
19. Demšar K, Svetina M, Verdenik I, Tul N, Blickstein I, Globevnik Velikonja V. Tokophobia (fear of childbirth): prevalence and risk factors. *J Perinat Med*. 2018;46(2):151-4. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
20. Uçar T, Timur Taşhan S. Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması [The Turkish version of the childbirth fear -prior to pregnancy scale: The validity and reliability study in men and women]. *ACU Sağlık Bil Derg*. 2018;9(3):289-96. [\[Crossref\]](#)
21. Stoll K, Hauck Y, Downe S, Edmonds J, Gross MM, Malott A, et al. Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. *Sex Reprod Healthc*. 2016;8:49-54. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
22. Wigert H, Nilsson C, Dencker A, Begley C, Jangsten E, Sparud-Lundin C, et al. Women's experiences of fear of childbirth: A metasynthesis of qualitative studies. *Int J Qual Stud Health Well-being*. 2020;15(1):1704484. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
23. Onchonga D. Prenatal fear of childbirth among pregnant women and their spouses in Kenya. *Sex Reprod Healthc*. 2021;27:100593. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
24. Bergström M, Rudman A, Waldenström U, Kieler H. Fear of childbirth in expectant fathers, subsequent childbirth experience and impact of antenatal education: Subanalysis of results from a randomized controlled trial. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2013;92(8):967-73. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
25. Karabulutlu Ö. Kadınların doğum şekli tercihlerini etkileyen faktörler [Identifying the women's choice of delivery methods of and the factors that affect them]. *İ.Ü.F.N. Hem. Derg*. 2012;20(3):210-8. [\[Link\]](#)
26. Molina G, Weiser TG, Lipsitz SR, Esquivel MM, Uribe-Leitz T, Azad T, et al. Relationship between cesarean delivery rate and maternal and neonatal mortality. *JAMA*. 2015;314(21):2263-70. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
27. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [Internet]. © Organisation for Economic Co-operation and Development [Erişim tarihi: 10 Nisan 2021]. Caesarean sections. Erişim linki: [\[Link\]](#)
28. Aksu H, Özsoy S. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin doğum şekli tercihleri ve etkileyen faktörler [Nursing and midwifery students' selection of delivery options and affecting factors]. *Journal of Health Sciences*. 2015;24(1):44-8. [\[Link\]](#)
29. Sayiner FD, Özerdoğan N, Giray S, Özdemir E, Savcı A. Kadınların doğum şekli tercihlerini etkileyen faktörler [Factors affecting women's birth type preferences]. *Perinatoloji Dergisi*. 2009;17(3):104-12. [\[Link\]](#)
30. Henriksen L, Borgen A, Risløkken J, Lukasse M. Fear of birth: Prevalence, counselling and method of birth at five obstetrical units in Norway. *Women Birth*. 2020;33(1):97-104. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
31. Akın B, Yeşil Y, Yücel U, Boyacı B. Doğum öncesi eğitim sınıflarında verilen eğitimin gebelerin doğum korku düzeyi üzerine etkisi [Effects of pregnant women on birth level of birth of given prenatal education training class]. *Life Sciences*. 2018;13(2): 11-20. [\[Crossref\]](#)
32. Ergöl Ş, Kürtüncü M. Bir üniversite hastanesinde kadınların sezaryen doğum tercihlerini etkileyen faktörler [Factors affecting women's preferences for cesarean birth in a university hospital]. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2014;1(3):26-34. [\[Link\]](#)
33. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) [Internet]. © 2019 Organisation for Economic Co-operation and Development [Erişim tarihi: 9 Nisan 2021]. Health at a Glance 2017. Erişim linki: [\[Link\]](#)
34. Karabel MP, Demirbaş M, İnci MB. Türkiye'de ve dünya'da değişen sezaryen sıklığı ve olası nedenleri [Changing rates of cesarean section in Turkey and in the world and probable causes]. *Sakarya Med J*. 2017;7(4):158-63. [\[Crossref\]](#)
35. Handzelzalts JE, Fisher S, Lurie S, Shalev A, Golan A, Sadan O. Personality, fear of childbirth and cesarean delivery on demand. *Acta Obstet Gynecol Scand*. 2012;91(1):16-21. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)